

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «МИРСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF MYRSKYU v. UKRAINE)**

(Заява № 7877/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

20 травня 2010 року

ОСТАТОЧНЕ

20/08/2010

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Мирський проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Райт Маруст (Rait Maruste),
Марк Віллігер (Mark Villiger),
Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska)

судді,

Михайло Буроменський (Mykhaylo Buromenskiy), *суддя ad hoc*,
та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 27 квітня 2010 року
постановляє таке рішення:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 7877/03), яку 26 лютого 2003 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянин України пан Рудольф Якович Мирський (далі — заявник).

2. Заявника представляв пан В. Цирбас, юрист, який практикує в м. Страсбурзі. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев.

3. Заявник стверджував, зокрема, що його право на свободу вираження поглядів було порушено і що цивільне провадження щодо нього було несправедливим і надмірно тривалим.

4. 9 вересня 2003 року Суд вирішив повідомити про цю заяву Уряд.

5. 1 лютого 2005 року Суд вирішив одночасно розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви (пункт 3 статті 29 Конвенції).

ФАКТИ**I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

6. Заявник, пан Рудольф Якович Мирський, є громадянином України, який народився у 1932 році та проживає у м. Львові. Заявник є доктором філософських наук, професором політології та обіймає керівні посади в Міжнародному центрі «Голокост», Асоціації національних меншин Львівщини та Міжнародному антифашистському конгресі.

7. У березні 1999 року заявник брав участь у «круглому столі», організованому асоціацією «За міжнаціональний мир і злагоду в Україні» з нагоди Міжнародного тижня дій проти расизму.

8. 26 березня 1999 року в газеті «Україна і світ сьогодні» було опубліковано статтю під назвою «Юдофобія на рівні політики?», яка містила окремі витяги (підготовлені журналістом паном Л.) з виступів деяких учасників «круглого столу», включаючи заявника. В одному з таких висловлювань, яке приписувалося заявникові, йшлося про таке:

«На жаль, юдофобство іноді спостерігаємо не тільки на рівні побутовому, а й на рівні політики. Наприклад, у Львові розгортає діяльність так звана Партія української єдності, що прагне сформуванню у людей націонал-екстреміську ідеологію і психологію».

9. 28 квітня 1999 року тринадцять членів оргкомітету Партії української єдності звернулися до Залізничного районного суду м. Львова (далі — Залізничний суд) з позовом до заявника та редакції газети, звинувачуючи їх у наклепі. Вони стверджували, зокрема, що висловлювання заявника, процитоване вище, є неправдивим, наклепницьким і завдає шкоди їхній честі, гідності та репутації, а також підриває імідж майбутньої партії. Позивачі вимагали від заявника і редакції газети публічного спростування оприлюдненої інформації та вибачення, а також відшкодування моральної шкоди.

10. 11 серпня 1999 року Залізничний суд вказав позивачам конкретизувати свою вимогу щодо відшкодування моральної шкоди та надати додаткові документи. Вони зробили це 27 жовтня 1999 року.

11. 21 червня 2001 року Залізничний суд також запитував у позивачів деякі інші документи стосовно реєстрації партії.

12. Того самого дня суддя, у провадженні якого перебувала справа, надіслав відповідачам копію позовної заяви, стосовно якої вони мали надати свої зауваження. Тим самим листом суд повідомив їх про те, що засідання у справі призначено на 9 липня 2001 року.

13. У липні 2003 року у відповідь на клопотання заявника суддя повідомив, що з 28 квітня 1999 року до 2 жовтня 2001 року позов залишався нерозглянутим через «проведення досудової підготовки». У згаданому вище листі також зазначалося, що суддя за своїм статусом не зобов'язаний давати заявникові додаткові пояснення.

14. Заявник заперечив проти позову. Він стверджував, що речення, про яке йшлося, не було записано дослівно, а було тлумаченням, яке дав йому сам журналіст. При цьому слова заявника були вирвані з контексту. Посилаючись на своє право на свободу вираження поглядів, гарантоване статтею 34 Конституції, заявник доводив, що під час «круглого столу» він як політолог висловив свою думку стосовно нової політичної сили. Він також звернув увагу суду на кілька публікацій стосовно заснування Партії української єдності у Львові, які з'яви-

лися в місцевих газетах у 1998–1999 роках і які, на його думку, містили вказівки на екстремістську спрямованість цієї партії.

15. Залізничний суд заслухав одного з організаторів «круглого столу», який заявив, що журналіст перефразував і відредагував справжнє висловлювання заявника, щоб воно здавалося різкішим.

16. Пан Л., який підготував статтю, про яку йдеться, надав пояснення в судовому засіданні. Він стверджував, що зазначене висловлювання заявника було дослівно записано під час «круглого столу». Однак він зауважив, що аудіоплівку було знищено зі спливом однорічного строку позовної давності, передбаченого щодо справ про наклеп.

17. Під час судових засідань дехто з позивачів, говорячи про євреїв, вживав слово «жид», яке заявник вважав принизливим, і тому він висловив протест проти його використання. Залізничний суд задовольнив його скаргу і вказав позивачам уникати вживання цього слова.

18. Рішенням від 7 березня 2002 року Залізничний суд частково задовольнив позов позивачів. По-перше, він визнав встановленим той факт, що оскаржуване висловлювання справді належало заявникові, і, по-друге, що воно було неправдивим і наклепницьким. Суд постановив:

«Зобов'язати Мирського Рудольфа Яковича та редакцію газети «Україна і світ сьогодні» опублікувати спростування такого змісту: «Слова Рудольфа Мирського, видруковані в публікації «Юдофобія на рівні політики?» за 26 березня 1999 року «наприклад, у Львові розгортає діяльність так звана Партія Української Єдності, що прагне сформувати у людей націонал-екстремістську ідеологію і психологію» є такими, що не відповідають дійсності. Редакція і автор щиро шкодують, що опублікували їх і просять вибачення в організаторів Партії Української Єдності».

19. Суд вирішив, що опублікування наведеного вище спростування та вибачення становитиме достатнє відшкодування завданої моральної шкоди.

20. У невстановлену дату у липні 2002 року суд видав додаткове обґрунтування зазначеного вище рішення, яким підтвердив свої висновки таким чином.

21. Розглянувши статут і програму партії, суд зазначив про відсутність у них будь-яких положень, які б підбурювали до міжнародної ненависті або зневажливого ставлення до національних меншин, і вирішив, що висловлювання заявника не відповідає дійсності, а отже, завдає шкоди гідності та репутації позивачів.

22. Крім того, суд послався на пояснення пана Л., який стверджував, що відтворив оскаржуване висловлювання буквально без помилок. Суд також послався на кілька уривків із книжки, співавтором якої був заявник і в якій містилися твердження, схожі за своїм стилем і формулюванням на висловлювання, про яке йшлося.

23. Щодо твердження заявника про те, що його слова було викривлено і що вони становили оціночне судження, воно «судом оцінюється

критично, з огляду на пояснення в суді свідка [Л.], та аналіз інших наведених доказів».

24. Насамкінець, щодо публікацій, які були надруковані раніше в інших газетах і на які посилався заявник, суд дійшов висновку, що вони не мають слугувати підставою для звільнення його від відповідальності у справі про наклеп, що розглядається.

25. Заявник оскаржив рішення суду. Згодом він також подав заваження стосовно журналу судових засідань в суді першої інстанції, які, як стверджується, було відхилено за його відсутності.

26. 9 вересня 2002 року апеляційний суд Львівської області відмовив заявнику в задоволенні апеляційної скарги і залишив рішення суду від 7 березня 2002 року без змін, майже дослівно повторивши наведене в ньому мотивування.

27. Заявник подав касаційну скаргу, в якій стверджував, що його висловлювання було оціночним судженням, висловленим у контексті вільної політичної полеміки. Він стверджував, що згадане оціночне судження мало фактичне підґрунтя, оскільки екстремістська спрямованість позивачів була висловлена в деяких публікаціях (на які він посилався раніше) та використанням позивачами принизливого слова «жид» під час судових засідань. Насамкінець, заявник привернув увагу касаційного суду до того факту, що нездійснення судом першої інстанції жодних процесуальних заходів у справі протягом більш як двох років, призвело до втрати головного доказу (аудіоплівки із записом обговорення на круглому столі).

28. 12 жовтня 2002 року на виконання рішення Залізничного суду від 7 березня 2002 року в газеті «Україна і світ сьогодні» було опубліковано відповідні спростування і вибачення.

29. 31 березня 2003 року Верховний Суд відхилив касаційну скаргу заявника як необґрунтовану.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО І ПРАКТИКА

30. Положення відповідного національного законодавства і практики щодо свободи вираження поглядів і розгляду справ про наклеп стисло викладено в рішенні від 29 березня 2005 року у справі «Українська Прес-Група» проти України» (Ukrainian Media Group v. Ukraine), заява № 72713/01, пп. 22–25 і 27–32).

31. Відповідно до статті 143 Цивільного процесуального кодексу 1963 року (який втратив чинність 1 вересня 2005 року) при підготовці справи до судового розгляду суддя, у провадженні якого перебуває цивільний позов, здійснює, залежно від особливостей кожної конкретної справи, такі дії: пропонує позивачеві подати додаткові докази, роз'яснює позивачеві та/або відповідачеві їхні процесуальні права і обов'язки, вирішує питання про залучення до справи третіх осіб, про допущення до участі у судовому розгляді представників громадських організацій або органів

прокуратури, а також про виклик свідків, і вживає заходів щодо забезпечення позову. Після прийняття позовної заяви суд першої інстанції повинен здійснити зазначені вище дії з підготовки справи до судового розгляду в семиденний строк, а у виключних випадках — протягом двадцяти днів з дня прийняття заяви (стаття 147 Кодексу).

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 10 КОНВЕНЦІЇ

32. Заявник скаржився на порушення його права на свободу вираження поглядів, гарантованого статтею 10 Конвенції, відповідні частини якої передбачають таке:

«1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів...

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві ... для захисту репутації чи прав інших осіб...»

A. Прийнятність

33. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції і не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

B. Суть

1. Доводи сторін

34. Уряд стверджував, що в цій справі не було втручання у здійснення заявником його права на свободу вираження поглядів. У зв'язку з цим Уряд наголошував на формулюванні спростування і вибачення, які, за рішенням національних судів, мали бути опубліковані саме «редакцією газети і автором». З огляду на те, що, по-перше, заявник так і не визнав, що саме йому належить оскаржуване висловлювання, і, по-друге, автором статті, в якій містилося це висловлювання, був журналіст пан Л., Уряд вважав, що рішення суду не вплинуло на права заявника за статтею 10 Конвенції.

35. Незважаючи на це зауваження, Уряд стверджував, що навіть якщо припустити наявність втручання у право заявника на свободу вираження поглядів, таке втручання було передбачене законом і було необхідним у демократичному суспільстві для захисту репутації інших осіб.

36. Заявник заперечив проти обох вищезазначених аргументів.

2. Оцінка Суду

37. Суд зауважує, що в цивільній справі про наклеп національні суди постановили рішення не на користь заявника, що, як правило, є достатнім для висновку про наявність «втручання» у здійснення права на свободу вираження поглядів (див., наприклад, рішення у справі «Кулісь і Ружицький проти Польщі» (*Kuliu and Rozyski v. Poland*), заява № 27209/03, п. 34, від 6 жовтня 2009 року).

38. Суд не приймає доводу Уряду про те, що висновки судів не мали наслідків для заявника. Суд зауважує, що національні суди зобов'язали заявника та редакцію газети опублікувати в тій самій газеті спростування оскаржуваного висловлювання і публічне вибачення перед позивачами. У тексті спростування, опублікованому згідно з рішенням Залізничного суду та відповідними рішеннями судів вищого рівня, які залишили згадане рішення без змін, чітко й недвозначно зазначено, що «слова Рудольфа Мирського [заявника] ... є такими, що не відповідають дійсності» (див. пункт 18 вище). Хоча далі в тексті йдеться про те, що «редакція газети і автор» шкодують з приводу опублікування цієї статті і приносять свої вибачення позивачам, із загального змісту зрозуміло, що під цим автором мається на увазі заявник, а не журналіст, який підготував цей матеріал. Читач, не знайомий з подіями, що передували справі, або навіть той, кому відомо про цю справу (в якій згаданий журналіст ніколи не виступав відповідачем), навряд чи може зрозуміти цей текст інакше.

39. Отже, Суд вважає, що висновки національного суду стосовно заявника та рішення, яким суд зобов'язав його принести вибачення і опублікувати в газеті відповідне спростування, становили в цій справі втручання у право заявника на свободу вираження поглядів, і відхиляє аргумент Уряду щодо цього.

40. Щодо характеру втручання Суд зазначає, що справа стосовно заявника та газети була цивільною, а не кримінальною, тому ризику притягнення до кримінальної відповідальності не було. Крім того, заявника не було зобов'язано відшкодувати позивачам шкоду і, як видається, він не був зобов'язаний оплачувати розміщення згаданого вибачення в газеті. Отже, втручання у права заявника хоч і мало місце (див. пункт 39 вище), проте було доволі обмеженим.

41. Суд вважає, що це втручання було встановлене законом, як це передбачає пункт 2 статті 10 Конвенції (див. згадане вище рішення у справі «Українська Прес-Група» проти України», п. 50), і мало легітимну мету захисту репутації та прав інших осіб. Отже, єдине, що треба визначити, чи було це втручання «необхідним у демократичному суспільстві» для досягнення такої мети.

42. Згідно з усталеною практикою Суду, свобода вираження поглядів є однією з важливих засад демократичного суспільства та однією з базових умов прогресу суспільства в цілому та самореалізації кожної окремої особи. Відповідно до пункту 2 статті 10 Конвенції свобода вираження поглядів стосується не тільки «інформації» чи «ідей», які сприймаються зі схваленням чи розглядаються як необразливі або нейтральні, але й тих, які можуть ображати, шокувати чи непокоїти. Такими є вимоги парламентаризму, толерантності та відкритості думок, без яких немає «демократичного суспільства». Як передбачено статтею 10 Конвенції, ця свобода має винятки, які, проте, повинні глумачитись чітко, а потреба в будь-яких обмеженнях має бути переконливо встановлена (див. рішення у справі «Нільсен і Йонсен проти Норвегії» (*Nilsen and Johnsen v. Norway*) [ВП], заява № 23118/93, п. 43, *ECHR* 1999-VIII).

43. Стосовно питання про те, чи було втручання необхідним «у демократичному суспільстві», Суд повторює, що це залежить від того, чи відповідало оскаржуване втручання нагальній суспільній потребі, чи було воно пропорційним легітимній меті і чи були наведені національними органами підстави на виправдання цього втручання відповідними й достатніми (див. рішення у справі «Бладет Тромсо» і Стенсаас проти Норвегії» (*Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway*) [ВП], заява № 21980/93, п. 58, *ECHR* 1999-III). Завданням Суду не є підміна національних судів, а є перевірка за статтею 10 Конвенції та з урахуванням обставин справи в цілому, правомірності рішень, ухвалених національними органами у межах наданої їм свободи розсуду (див. там само, п. 60, і рішення у справі «Фрессо і Руар проти Франції» (*Fressoz and Roire v. France*) [ВП], заява № 29183/95, п. 45, *ECHR* 1999-I). Здійснюючи таку перевірку, Суд має переконатися, що національні органи застосували стандарти, які відповідають принципам, встановленим статтею 10 Конвенції, та, більш того, що вони також керувались прийнятною оцінкою відповідних фактів (див. рішення у справах «Єрсїлд проти Данії» (*Jersild v. Denmark*) від 23 вересня 1994 року, п. 31, Series A, № 298, і рішення від 30 листопада 2006 року у справі «Вераарт проти Нідерландів» (*Veraart v. the Netherlands*), заява № 10807/04, п. 61). Характер та суворість санкції також є факторами, які слід брати до уваги (див. рішення у справі «Перна проти Італії» (*Perna v. Italy*) [ВП], заява № 48898/99, п. 39, *ECHR* 2003-V з подальшими посиланнями).

44. Повертаючись до справи, що розглядається, Суд зазначає, що один із ключових аргументів заявника у справі про наклеп полягав у запереченні ним автентичності оскаржуваного висловлювання, опублікованого після круглого столу, у якому він брав участь. Заявник стверджував у національних судах, що, зокрема, справжнє його висловлювання було більш м'яким і мало ширший контекст. У цьому зв'язку суди ухвалили рішення не на користь заявника, розглянувши

наявні у них докази: доводи заявника та одного з організаторів «круглого столу», з одного боку, і доводи пана Л., який підготував статтю для газети «Україна і світ сьогодні», з іншого. У випадку звичайного перебігу подій, за відсутності *prima facie* доказів процесуальної несправедливості, Суд погодився б з таким рішенням національних судів (див., наприклад, рішення у справі «Марченко проти України» (*Marchenko v. Ukraine*), № 4063/04, п. 48, від 19 лютого 2009 року). Однак, у справі, що розглядається, суд першої інстанції займався підготовкою справи до судового розгляду протягом періоду від початку провадження у справі у квітні 1999 року і до 21 червня 2001 року, коли відповідачів було повідомлено про розгляд справи. Однак, при цьому, на додаток до того, що така підготовка повинна була тривати не більше ніж двадцять днів з дня реєстрації позовної заяви (див. пункт 31 вище), редакція газети знищила аудіоплівку із записом «круглого столу», керуючись тим, що встановлений однорічний строк сплинув. Наслідком цього стало те, що суд першої інстанції, не розглядаючи справу і навіть не повідомляючи відповідача про її існування доти, доки не було знищено доказ, який, найімовірніше, мав би вирішальне значення для вирішення цього спору, поставив себе у становище, за якого оцінка ним відповідних фактів була обмеженою.

45. Незалежно від питання автентичності висловлювання, про яке йдеться, Суд зазначає, що це висловлювання, яке було приписано заявникові, стосувалося низки питань, і висновок національних судів про те, що воно мало наклепницький характер, також складався з кількох частин. Зокрема, в опублікованому в газеті «Україна і світ сьогодні» висловлюванні стверджувалося, що у Львові розгортає діяльність Партія Української Єдності, а також що ця партія прагне сформувати у людей націонал-екстремістську ідеологію і психологію.

46. Суд першої інстанції, обґрунтування якого було схвалено судами вищого рівня, не встановлював, чи справді партія розпочинала свою діяльність у Львові. Однак він вирішив, що партія не «прагне сформувати у людей націонал-екстремістську ідеологію і психологію», і дійшов висновку про те, що це висловлювання не лише неправдиве, а й має наклепницький характер.

47. Щодо висновку про мету партії (формування націонал-екстремістської ідеології) Суд зазначає, що заявник мав змогу надати всі докази, які вважав за потрібне для підтвердження своєї позиції з цього питання (див., для порівняння, рішення у справі «Єрусалем проти Австрії» (*Jerusalem v. Austria*), заява № 26958/95, п. 45, *ECHR* 2001-II), але, незважаючи на це, суди вирішили, що цілі партії мають визначитися на підставі її програми, і, відповідно, відхилили доводи заявника з цього приводу.

48. Стосовно висновку, якого суди дійшли на підставі встановленого ними факту, що надруковане висловлювання справді належить

заявникові і що воно було помилковим, а саме, висновку щодо наклепницького характеру висловлювання, національні суди не навели відповідних мотивів, а лише визнали на підставі встановлення неправдивості фактів, що вони також мають наклепницький характер.

49. Саме в цьому зв'язку Суд нагадує, що наявність фактів може бути продемонстрована, у той час як достовірність оціночних суджень не піддається доведенню. Вимогу довести правдивість оціночного судження виконати неможливо, і така вимога порушує свободу вираження думки як таку, а вона є основною складовою права, гарантованого статтею 10 Конвенції (див., наприклад, рішення у справах «Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria) від 8 липня 1986 року, п. 46, Series A, № 103, та згадане вище рішення у справі «Обершлік проти Австрії (№ 1)» (Oberschlick v. Austria) (no. 1)), п. 63).

50. У справі, що розглядається, навіть якщо погодитися з висновками національних судів щодо фактів, видається, що взагалі не вирішувалося питання про можливість вважати висловлювання заявника наклепом або, враховуючи політичний контекст, у якому його на самому початку було зроблено і потім оприлюднено, про можливість розглядати його в рамках ширшої полеміки, а також про те, чи було висловлювання за своїм характером наклепницьким для позивачів навіть попри такий контекст. Незважаючи на доводи заявника, суди не визнали, що у справі, яку вони розглядали, мав місце конфлікт між правом на свободу вираження поглядів і необхідністю захисту репутації та прав інших осіб, не кажучи вже про необхідність забезпечення балансу інтересів, про які йдеться (див., для порівняння, ухвалу від 21 жовтня 2008 року у справі «Томаш Волек, Рафаль Каспров і Яцек Ленський проти Польщі» (Tomasz Wouek, Rafau Kasprow and Jacek U?ski v. Poland), заява № 20953/06).

51. Отже, національні суди не навели відповідних і достатніх підстав для свого висновку про те, що висловлювання, яке було приписано заявникові, мало наклепницький характер для позивачів.

52. Не дивлячись на те, що застосовані до заявника санкції були незначними (див. пункт 40 вище), Суд вважає, що це не може компенсувати зазначений недолік.

53. Зважаючи на викладене, у цій справі мало місце порушення статті 10 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

54. Заявник скаржився, що розгляд його справи про наклеп був несправедливим, оскільки національні суди не взяли до уваги його доводи, які ґрунтувалися на його праві на свободу вираження поглядів. На додаток до скарги стосовно деяких незначних процесуальних порушень (відхилення за його відсутності зауважень, поданих ним на жу-

рнал судових засідань, і затримка з наведенням мотивів рішення суду першої інстанції), заявник також стверджував, що провадження у справі було необґрунтовано тривалим, з огляду на значний період бездіяльності суду першої інстанції, що призвело до втрати важливого доказу. Заявник посилався на пункт 1 статті 6 Конвенції, у відповідній частині якого зазначено:

«Кожен має право на справедливий ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

А. Прийнятність

55. Суд зазначає, що ці скарги тісно пов'язані зі скаргою за статтею 10 Конвенції, і тому вони також мають бути визнані прийнятними.

В. Суть

56. З огляду на свої висновки за статтею 10 Конвенції (див. пункти 44 і 50–53 вище), Суд вважає, що немає необхідності розглядати ці питання окремо (див., *mutatis mutandis*, рішення від 20 листопада 2007 року у справі «Флюкс проти Молдови (№ 1)» (*Flux v. Moldova (no. 1)*), заява № 28702/03, п. 36).

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

57. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

58. Заявник вимагав 100 000 грн відшкодування моральної шкоди.

59. Уряд заперечив проти цієї вимоги. Уряд вважав, що встановлення порушення становитиме достатню справедливу сатисфакцію.

60. Суд визнає, що заявник зазнав моральної шкоди, зокрема, у зв'язку зі стражданнями і розпачем унаслідок порушення його права, гарантованого статтею 10 Конвенції, яка не може бути достатнім чином відшкодована самим лише встановленням порушення Конвенції. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявникові 1200 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові та інші витрати

61. Заявник також вимагав 2600 гривень компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження у національних судах, та 20 000 грн відшкодування витрат, понесених під час провадження у Суді.

62. Уряд стверджував, що заявлені суми відшкодування є безпідставними і надмірними.

63. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових витрат, якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір — обґрунтованим. У цій справі Суд зазначає, що заявник не надав документів на підтвердження своїх вимог. Тому Суд не присуджує відшкодування за цим пунктом.

С. Пеня

64. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною.
2. *Постановляє*, що мало місце порушення статті 10 Конвенції.
3. *Постановляє*, що немає необхідності окремо розглядати скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції.
4. *Постановляє*, що:
  - а) упродовж трьох місяців з дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявникові 1200 (одну тисячу двісті) євро відшкодування моральної шкоди, разом з будь-якими податками, що можуть нараховуватися; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - б) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, до якої має бути додано три відсоткові пункти.
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 20 травня 2010 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Голова